

Egyelőre a gyökeresebb reformok életbelépéséig lelkesedést kell a tanuló ifjúságban kelteni az ilyen irányú tanulmányok iránt, de viszont túlzásba sem szabad esnünk: a magyar nemzeti szempontnak mindig meg kell tartania uralkodó szerepét!

Irodalmi oktatásunknak nem ez az egyetlen hiánya, mint ezt a dolog természete is magával hozza, s ha ezt orvosoltuk is, mindig fogunk találni benne olyat, ami javításra szorul. Ezt már a fejlődés örök törvénye is magával hozza. De sorok írója talán mégsem végzett egészen hiábavaló munkát, ha nem is sikerül mást elérnie, mint hogy a figyelmet nagyobb mértékben ráterelje irodalmi oktatásunk ezen régi és sokszor fájón érzett hiányára.

DR. DENGI JÁNOS.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

A pedagógia és segédtudományai. A pedagógia azok közé a kialakulóban levő tudományok közé tartozik, amelyeknek még elég gyakran kétségbe vonják a létjogosultságát is. Evvel a kérdéssel foglalkozik *Carl Andrae* is egyik előadásában. (*Zeitschr. f. päd. Psychologie u. exp. Pädagogik* 1911.) Három főproblémát állapít meg, amelyek specifikusan pedagógiaiak: 1. Hogyan lesz a tudomány műveltséggé? 2. Lehet-e az ember belső életét alakítani és hogyan kell ennek történnie? 3. Hogy szabadul fel valamely szellemi erő, hogyan lehet hatékonyan megindítani a belső fejlődést? Minthogy mindez a tanulóban megy végbe, a pedagógiának a nevelés tárgyának vizsgálatával kell kezdődnie (gyermektanulmány). Ehhez járul a nevelési munkának a vizsgálata abból a szempontból, hogy melyek a feltételei, milyen a jellege és mely célokra törekszik. Végül a nevelés műhelyeinek munkáját és történetét is meg kell ismerni. Ebből háromféle dolog következik: először, hogy a pedagógiai tudomány, nem művészet; másodsor, hogy nem alkalmazott tudomány és harmadszor, hogy önálló területen kell kutatnia, különleges, feladatokat megoldania. Legfontosabb ez az utolsó megállapítás, mert a pedagógia nem lehet el segédtudományok nélkül, de ez nem befolyásolja önállóságát. Szó sincs tehát arról, hogy valamely más tudományba be lehetne olvasztani. Különösen vonatkozhatik ez a lélektanra, amelynek igen nagy a fontossága a pedagógia szempontjából, azonban a lélektan csak úgy lehetett igazán hasznára a pedagógiának, hogy a normális lélektanból kifejlődött az ifjúkor lélektana, hogy érvényre jutott a pszichogenetikus szempont. Ez, hogy a segédtudományok is

csak bizonyosfokú alkalmazkodás után használhatók fel a pedagógiában, azt bizonyítja, hogy az utóbbi nem több-kevesebb ügyességgel és célszerűséggel összszedett alkotórészek halmaza, hanem szervez alakulat, amelynek alaptevékenysége minden részében hatékonyan nyilvánul.

Ha a pedagógiának mint tudománynak a történetét kutatjuk, azt találjuk, hogy művelői közt nincs megegyezés a tudomány alapvetését és felépítését illetőleg. Elméletét különböző kiinduláspontokból indítják meg; bármelyik kutató munkáját nézzük, mindegyikben találunk hiányokat; a nevelés gyakorlata is távol áll ez elméletek ideális követelményeitől. Mindamellett ép ezekből az elméletekből alakult ki egy közös meggyőződés, hogy a pedagógia valami önálló dolog. Ez a meggyőződés biztosíthat bennünket arról, hogy a pedagógia mégis csak meg fog alakulni és elfoglalhatja a helyét a «kész» tudományok között.

*

A vizsgálatok kérdését tárgyalja a *Rein-féle Zeitschrift* 6. füzetében *Rudolf Pannwitz*. Megtartandónak véli az érettségi vizsgálatokat, mert egyetlen céljukat, a jók, az «érettek» kiválogatását nem mellőzhetjük. Evvel kapcsolatban általában óva int az elhamarkodott reformálástól. A gimnáziumtól minden támadás ellenére sem tagadhatjuk meg annak a megállapítását, hogy az értelemfejlés, a gondolkodni tanítás terén ér el eredményeket. Bárminő bírálattal illetik is működésének egyes részleteit, nem tudnak helyette jobbat ajánlani. Sőt a gimnázium megreformálása ellen szól az a körülmény is, hogy a mellette alakult iskolatípusok, reáliskolák, népiskolák, sőt az új német leányiskolák is erősen a gimnázium hatása alatt állanak.

*

A württembergi népiskolák felügyelete. Az 1909. aug. 17-i népiskolai törvény életbelépéséig (1910. ápr. 1.) a württembergi elemi és polgári iskolák felügyeletét teljesen az egyházak emberei végezték. Az új törvény a felügyeletnek három fokozatát állapítja meg: a helyi, kerületi és országos felügyeletet. A kerületi felügyelő hatáskörébe 120 osztály tartozik. Meglehető munkát ad egy embernek ezek felügyeletének ellátása, mert az adminisztratív ügyeket is teljesen egyedül kell intéznie. A törvény a következőkben szabja meg a kerületi felügyelő teendőit. Legalább egyszer évenként minden osztályt meglátogat. Az egyik félévben alapos vizsgálatot tart (előre megállapított napon az iskolai év vége felé), a másikban csak rövidebb látogatást végez. Ha a tanító természetben kapja lakását, a tanítói lakást is meg kell néznie és szükség esetén a hiányok pótlására bírnai fenntartó testületet. A tanítókkal négy gyűlést tart évente.